

כ"ז תשרי תשע"ה
21 אוקטובר 2014

התייחסות להערות שהתקבלו לגבי מתודולוגיית מדד ההשפעה הסביבתי

ביום 1 במאי 2014 הפיץ המשרד להגנת הסביבה, כטייטה להערות הציבור, את המסמך "מתודולוגיה למדד סביבתי משולב – חברות תעשייה" (להלן – המתודולוגיה).

בחודשים האחרונים קיימו הגורמים הרלבנטיים במשרד להגנת הסביבה סבבי ישיבות לגבי המתודולוגיה, וזאת בעקבות הערות גופים שונים לגבי המתודולוגיה, אשר התקבלו אצלנו. מסמך זה, מטרתו לרכז את ההערות שהתקבלו, ולהציג את מענה המשרד להגנת הסביבה להערות אלה. בנוסף, מצ"ב מסמך המתודולוגיה המעודכן לאור חלק מההערות שהתקבלו. יוער שמטעמי יעילות מסמך זה אינו כולל התייחסות להערות אשר הועלו ביחס לדירוג החברות בשנת 2013 וקיבלו מענה במסמך "התייחסות להערות שהתקבלו לגבי דירוג רמת הציות הסביבתי של חברות נסחרות" ממאי 2013 (מסמך מפורסם לציבור באתר המשרד להגנת הסביבה).

הערות כלליות

1. לאור הערות שנתקבלו, בין היתר מנציגי החברות, הוחלט על שינוי שם המדד ל - "מדד ההשפעה הסביבתי". עמדתנו היא ששם זה מייצג נאמנה את מהות המדד.
2. נטען שככל שהמפעל גדול יותר והיקף פעילותו רחב יותר, כך יגדל הניקוד השלילי שיקבל, ולכן אין מקום להשוות בין מפעלים השונים זה מזה בגודל המפעל או במידת התעשייתיות שלו, וכן שאין להשוות בין חברות להן מספר רב של מפעלים או אתרים לבין חברות בעלות מספר מצומצם של מפעלים - טענה זו אין באפשרותנו לקבל. אנו סבורים שאין מקום להבחין בהקשר זה בין חברות על בסיס גודלן או היקף הפעילות, אלא על בסיס מידת השפעתן על הסביבה. משום כך, השנה נכללות במדד רק חברות החייבות בדיווח למרשם פליטות והעברות (מפלי"ס) מכח חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה – חובות דיווח ומרשם), התשע"ב – 2012 (להלן – חוק הגנת הסביבה), כאשר עמדת המשרד להגנת הסביבה היא שפעילות חברות אלה בעלת פוטנציאל השפעה משמעותית על הסביבה וכן חברות הדלק, בשל פעילות תחנות הדלק. עוד יוער שממילא, ככל שפעילות המפעל היא גדולה יותר ובעלת היקפים משמעותיים יותר, או שלחברה כמות גדולה יותר של אתרים או מפעלים, כך פוטנציאל השפעתה על הסביבה גדולה ובהתאם הסיכון שהיא יוצרת לסביבה הוא גדול יותר. סיכון זה בא לידי ביטוי בתוצאות המדד.
3. נטען כי הדרוג יוצר עיוות בשל התמקדותו בפעילות החברות בישראל בלבד – המדד האמור נערך על ידי רשות ציבורית ישראלית ומספק מידע המצוי ברשותה ונמצא תחת תחום אחריותה. מטבע הדברים, אין באפשרותנו לכלול במדד נתונים הנובעים מפעילות רגולטוריים סביבתיים מחוץ לישראל. יחד עם זאת,

לאור הערות שהתקבלו בעניין, כאשר החברה הנכללת במדד מקיימת פעילות בחו"ל, הנושא יצוין בפרסום ליד פרוט נתוני החברה.

4. נטען שיש להתייחס במדד למדיניות הסביבתית של החברה הציבורית, וכן לתכנית הפיקוח והאכיפה הפנימית שלה בתחום איכות הסביבה או ביצועיה הסביבתיים (כמו לדוגמה צריכת המים והאנרגיה שלה) - אכן, כפי שנטען, יש חשיבות לניהול הסביבתי של מפעל. משום כך, המדד כולל הענקת ניקוד חיובי בשל קיומן של מערכות ניהול סביבתיות על פי תקנים מוכרים, הנבדקים / מאושרים על ידי צד שלישי בלתי תלוי. לעניין התייחסות לתוכניות אכיפה או הדרכה פנימיות - מכיוון שאין חובה למפעלים להגיש למשרד להגנת הסביבה תכניות אכיפה ו/ או הדרכה פנימיות, וגם אין קריטריונים ברורים להערכת תכניות אלו כאמור, אין באפשרותנו להעניק ניקוד בשל קיומן של תכניות אכיפה כאמור. לעניין ביצועים סביבתיים - לאור ההערות הוחלט להכיר בתקן לניהול התייעלות אנרגטית iso 50001, שהינו תקן מוכר בתחום. לעניין הטענה כי יש לכלול במדד התייחסות לצריכת מים ואנרגיה של המפעל - נתונים אלה אינם מעידים בצורה ישירה על מידת ההתייעלות של המפעל, ולכן לא ראינו לנכון להתייחס אליהם בפרק הניקוד החיובי. יצוין כי בימים אלה נבחנת האפשרות ליצר אינדיקטורים ליעילות הסביבתית של מפעלים, על בסיס הנתונים המדווחים למפלייס. ככל שיפותחו אינדיקטורים כאמור, הם יכללו במדדים עתידיים.

5. נטען כי יש להעניק ניקוד חיובי לחברות שעיקר עיסוקן הוא סביבתי, אשר עושות שימוש בשימוש חוזר במשאבי טבע, או מבצעות השקעות סביבתיות, או בעלות תו ירוק - אין באפשרותנו לקבל הצעה זו, וזאת מהטעמים הבאים:

א. במבחן המציאות אנו רואים שגם חברות אשר עיקר עיסוקן הוא סביבתי, אינן בהכרח מפגינות התנהלות סביבתית נכונה יותר. ובמילים אחרות, עצם העיסוק בתחום סביבתי (כמו מחזור, הטמנה, טיפול בחומרים מסוכנים ועוד) אינו בהכרח מעיד על כך שהסיכון הסביבתי הנובע מפעילות החברה הוא נמוך יותר.

ב. ביצוע השקעות סביבתיות לרוב מתבצע בעקבות דרישות המשרד להגנת הסביבה ואינן מתבצעות באופן וולנטרי, אלא במסגרת הרגולציה המוטלת עליהן על ידי המשרד. הדבר נכון הן לגבי השקעות לתיקון נזקים, והן לגבי השקעות שנועדו למנוע גרימת מפגעים בעתיד. יתרה מזאת, המידע הקיים בעניין זה אינו מוצג באופן אחיד לגבי כל החברות (מבחינת השנים שהוא מתייחס אליהם לדוגמה) בצורה שניתן לדרג את החברות על בסיסו בצורה אחידה. לצד זאת נציין כי לאור החשיבות שהמשרד רואה בפרסום נתוני ההשקעות בנושאי איכות סביבה, לקראת פרסום המדד בשנת 2015, תבחן האפשרות ליצור בסיס נתונים אחיד המאפשר הכללת נתונים בעניין זה במדד, או פרסומם לצד המדד.

ג. תו ירוק מתייחס למוצר או שירות ספציפי, ואינו בוחן את התנהלות החברה כולה ואת רמת הסיכון הסביבתי הנובע מפעילותה, ועל כן הוחלט שלא לכלול אותו במסגרת המדד הנוכחי.

6. נטען כי לא קיים בעולם מדד דומה, וכי אין זה נהוג שהרגולטור מפרסם מדד - אין באפשרותנו לקבל טענה זו, שכן ישנן מספר דוגמאות רלבנטיות - ראשית, מתודולוגיית המדד עצמה מבוססת על מדד

הערכת סיכונים סביבתיים של הסוכנות להגנת הסביבה הבריטית (מדד ה-OPRA). שנית, פרסום לציבור של מדדים דומים נעשה במספר מדינות בעולם בהצלחה רבה: ניתן לבחון פרסום מדדים דומים החל מפרסום ה-PROPER באינדונזיה, ה-CAS בסקוטלנד, ה-Green Watch בסיין, ה-Green Rating בהודו, ה-PRIDE באוקראינה ועוד.¹

7. נטען כי ב-OPRA אין פרסום של ציון מדויק אלא יש חלוקה לקבוצות - אנו סבורים כי פרסום הציון המדויק משרת בצורה טובה יותר את מטרות המדד. יחד עם זאת, הנושא יבחן לקראת פרסום המדד בשנה הבאה.

8. כיצד הוחלט לאלו חברות ממשלתיות יש השפעה משמעותית על הסביבה ולכן הן נכנסו למדד? רשימת החברות שנכללו במדד הורכבה מחברות העומדות בשני תנאים **מצטברים**:

א. **החברה היא חברה נסחרת או חברה ממשלתית** – תנאי זה מדגיש את היבט הציבוריות. כלומר, לציבור יש עניין מיוחד בפעילות חברות אלה, ולכן קיימת חשיבות מיוחדת בשקיפות של מידע אודות הסיכונים הסביבתיים הנובעים מפעילות חברות אלה.

ב. **החברה היא חברה החבה בדיווח למפל"ס, מכח חוק הגנת הסביבה** – כאמור, פעילויות שיש לדווח בגינן למפל"ס הינן פעילויות בעלות פוטנציאל השפעה משמעותית על הסביבה. לפיכך, בבואנו לקבוע אלו חברות יכללו במדד, הוחלט שיכללו רק חברות החבות בדיווח כאמור. בנוסף, נכללו במדד גם חברות הדלק, וזאת בשל פעילות תחנות הדלק שהן בעלות פוטנציאל להשפעה מצטברת על הסביבה שהיא משמעותית מאוד.

9. נטען כי יש לאפשר לחברות להגיב באופן פרטני לנתונים שיפורסמו אודותיהן וכד' – עמדה זו מקובלת עלינו. בשל כך נשלח לכל אחת מהחברות המדורגות, יחד עם פירוט הנתונים שעל בסיסם נקבע ציונה במדד, גם עמוד המידע שיתפרסם אודותיה.

10. נשאל כיצד נקבע רף 20% בעלות - רף זה נקבע כאחוז אחזקה משמעותי תוך התייעצות עם רגולטורים פיננסיים. מקובל בעולם ההשקעות להתייחס לאחזקה של פחות מ-20%, כאל השקעה "פסיבית", אשר ברוב המקרים אינה מעניקה למשקיע השפעה או שליטה מהותית על החברה המוחזקת. במילים אחרות, אחזקה בשיעור הנמוך מ-20% אינה מעניקה לחברה יכולת להשפיע על התנהלות החברה המוחזקת, לרבות בתחומים סביבתיים וחברתיים. ניתן לראות שעקרון זה מיושם גם בפועל, לדוגמא על ידי חברת EIRIS המתמחה בהערכת חברות מבחינת התנהלותן הסביבתית והחברתית.

¹ ראו למשל:

הערות לעניין הניקוד

1. נטען כי עצם תחולת חוק המפלי"ס על מפעל אין משמעה כי המפעל מזהם יותר או פחות ממפעל אחר – טענה זו מקובלת עלינו, יחד עם זאת, כמתואר לעיל, העובדה שפעילות של מפעל יוצרת חובה לבעל המפעל לדווח בגינה למפלי"ס, משמעה כי לפעילות אותו מפעל פוטנציאל השפעה על הסביבה שהוא משמעותי יותר, ועל כן, בתוספת עובדת היות החברה המחזיקה במפעל ציבורית או ממשלתית, ראוי להכליל במדד את החברה שבבעלותה המפעל המדובר.
2. תואר מצב בו שני מפעלים פולטים את אותו חומר באותה כמות. אחד מחזיק בהיתר ופולט לפי הכמויות המאושרות. השני אינו מורשה לפלוט אותו ופולט בניגוד להיתרים. נטען ששני המפעלים יקבלו אותו ציון למרות שאחד מהם מפר את החוק – אין באפשרותנו לקבל טענה זו מכיוון שציון החברות במדד מוכפל במקדם המחושב לפי מידת אי הציות של החברה לדין הסביבתי. כלומר, אם אכן התקיימה הפרה של החוק בפליטת חומרים, אזי המפעל מפר החוק יקבל ציון שלילי גבוה יותר בשל ההפרה האמורה. יצויין כי ההכפלה מתבצעת באופן כזה השם דגש רב על אי קיום דרישות החוק. כלומר, ככל שהניקוד השלילי בשל אי ציות להוראות הדין הסביבתי הוא גבוה יותר, כך הציון השלילי הכולל של החברה יוכפל במקדם גבוה יותר.
3. נטען שיכול להיווצר מצג שווא המטעה את הציבור לחשוב שמפעל הפר את החוק למרות שהוא עומד בהוראות שנקבעו לו – על מנת למנוע הטעיות כאמור, הודגש שמתודולוגיית המדד כוללת שני חלקים נפרדים – האחד מתייחס להשפעת המפעל ורגישות הסביבה בה הוא נמצא (כמות החומרים הנפלטים, סוג היתר הרעלים, מיקום המפעל ועוד) והשני מתייחס למידת הפרת החוק והתנהלות המפעל הפרדה זו נועדה למנוע בלבול בין השניים. יצויין, שלשם חידוד עניין זה, בין היתר, יפורסם מידע מעובד המבהיר כיצד התקבל הניקוד של כל אחת מהחברות הנכללות במדד (ר' נספח ה' למתודולוגיה).
4. ספ הדיווח אינו מעיד על הסיכון שנסקף מהמפעל – ספ הדיווח מהווה אינדיקציה למידת ההשפעה של החומרים המופיעים בתוספת הראשונה לחוק הגנת הסביבה, על הסביבה (ר' הרחבה בעניין זה בנספח א' למתודולוגיית המדד). ככל שמידת ההשפעה של חומרים הנפלטים מהסביבה היא גדולה יותר, כך מידת הסיכון הסביבתי הנובעת מפליטתם היא גבוהה יותר והספ שנקבע לחומר נמוך יותר. יחד עם זאת יודגש כי המידוד האמור אינו מתיימר לרדת לרזולוציה הטוקסיקולוגית של כל חומר ויתרה מכך בשל החלוקה למדרגות ניקוד בין כה אין משמעות להבדלים הפרטניים שהוצגו בפניות.
5. השימוש בספי הפליטות של חוק המפלי"ס הוא מתמיר. בעולם יש ספים נמוכים יותר, בפרוטוקול קייב, יש חלופה של מספר עובדים – ספי הפליטות המופיעים בתוספת הראשונה לחוק הגנת הסביבה נקבעו לאחר עבודה ממושכת של הגורמים הרלבנטיים במשרד להגנת הסביבה שכללה בחינה של הספים הקיימים בעולם והתאמתם לדרישות הסביבתיות של ישראל, תוך התייחסות, בין היתר, להיקפי תעשייה בסקטורים השונים ולרגולציה הסביבתית הישראלית. לפיכך, אנו סבורים שניתן להשען, במסגרת המדד, על ספי הדיווח המופיעים בחוק הגנת הסביבה.

6. יש לקבוע מנגנון וכללים ברורים לבקרת דיוק המידע כי פורסמו נתונים לא מדויקים – כמדי שנה, גם השנה נשלחו אל החברות הנכללות במדד הנתונים שעל בסיסם יקבע ציון החברות, בפרק זמן מספק לבחינת כל הנתונים על ידי החברות, והעברת התייחסות מקיפה אל המשרד להגנת הסביבה.
7. נטען כי תקנות החומרים המסוכנים (אמות מידה לקביעת תוקף היתרים), התשס"ג – 2003 (להלן – תקנות החומרים המסוכנים) קובעות רק את תקופת ההיתר ואינן עוסקות בכמות החומרים המסוכנים שמאחסן המפעל ובמידת הסיכון הנובעת מכך – טענה זו אין באפשרותנו לקבל. ראשית, התוספת לתקנות, קובעת בטבלה את סוג ההיתר שניתן למפעל, בין היתר על בסיס כמות החומרים המסוכנים שהוא מחזיק, סוג הפעילות המתקיימת בו וסוג החומרים המסוכנים בהם הוא עוסק או מחזיק. לפיכך, התקנות בהחלט לוקחות בחשבון נתונים אלה. לפיכך, סוג ההיתר הניתן, לפי תקנות החומרים המסוכנים, בהחלט מעיד על מידת הסיכון הסביבתי הנובעת מסוג וכמות החומרים המסוכנים הנכללים בהיתר הרעלים של המפעל.
8. כיצד ניתן לראות בעצם אחזקה של חומר מסוכן "ביצוע סביבתי שלילי" – המדד אינו רואה בעצם האחזקה של חומר מסוכן ביצוע סביבתי שלילי. יחד עם זאת, מטבע הדברים, ככל שמפעל מחזיק יותר חומרים מסוכנים, וחומרים אלה יותר מסוכנים מאחרים, כך פוטנציאל הסיכון לסביבה הנובע מפעילות המפעל עולה. פוטנציאל זה הוא שנמדד במדד. ויובהר, נתון זה אינו מהווה אמירה נורמטיבית המעידה על פגם כלשהו שנפל בהתנהלות המפעל או החברה המחזיקה בו, אלא על מידת הסיכון האובייקטיבי הנובעת מכמות וסוג החומרים המסוכנים בהם עוסק או מחזיק המפעל.
9. לא ברור כיצד קריטריון של מיקום מתיימר להציג את התנהלותה הסביבתית של החברה – קריטריון של מיקום אינו מתיימר להציג את התנהלותה הסביבתית של החברה, אלא להציג את מידת הסיכון הנובעת מקרבה לשימושים רגישים. מטבע הדברים, ככל שמיקומו של מפעל קרוב יותר לשימושים אלה, כך מידת הסיכון הנובעת מפעילותו היא גבוהה יותר. כאמור, נתון זה אינו מהווה אמירה נורמטיבית המעידה על פגם כלשהו שנפל בהתנהלות המפעל או החברה המחזיקה בו, אלא על מידת סיכון אובייקטיבי הנובעת ממיקומו.
10. נטען כי אין להתייחס במסגרת המדד ולתת ניקוד בשל קרבה לסביבה חופית, וזאת בשל העובדה כי לעיתים קרבה זו היא הכרחית ויש בה תועלת סביבתית רבה – הערה זו מקובלת עלינו, ורכיב זה הושמט מהמדד.
11. נטען כי אין להתייחס במסגרת המדד לקרבה לשימושים רגישים או רגישות הידרולוגית שכן המיקום אושר בהליכי התכנון והבניה והקרבה לאוכלוסיה אינה בשליטת החברה – אין באפשרותנו לקבל הערה זו. גם מקום בו מתקן נבנה כדיון, לאחר קבלת כל האישורים הנדרשים, עדיין יתכנו סיכונים סביבתיים הנובעים מפעילותו. ככל שמתקן מוקם באזור רגיש יותר כך הסיכון הסביבתי שלו גדל יותר. יחד עם זאת הוחלט על הורדת המשקל של רכיבים אלו ב- 50%.
12. לא ברור כיצד נקבעו המשקולות בין המדדים ונראה כי נקבעו באופן שרירותי – המדד נבנה תוך התייחסות למדד ה- OPRA הבריטי, ובהתחשב בזמינות הנתונים בישראל, תוך הרצת סימולציות על הנתונים הקיימים במשרד. על בסיס זה נקבעו המשקולות כך שיאפשרו התפלגות אחידה בין המפעלים השונים ויאפשרו למשתמש במדד יכולת הבחנה ביניהם.

13. לא ברור מדוע הציון בגין פסולת המיועדת לטיפול מחולק ב-10, וזאת לעומת הציון בגין שפכים אשר מועברים למטש מחולק ב- 3. – הניקוד של כל העברה למתקן טיפול (שפכים ופסולת) מחולק ב- 3 למעט העברה אל מתקן מיחזור פסולת. במקרה זה ניקוד ההעברה מחולק ב- 10. לעניין העברת פסולת הרצינול העומד בבסיס החלטה זו הוא שיש להעניק ביטוי לעדיפות הסביבתית של הליכי מיחזור, מכיוון שהליכים אלה חוסכים עיבוד של חומרי גלם חדשים ובכך חוסכים פליטות. לעניין הזרמת שפכים, הניקוד הניתן בשל הזרמה למתקן טיפול בשפכים מחולק ב- 3 ולא ב- 10, מכיוון שמתקנים כאמור אינם מטפלים בכל המזהמים הנמצאים בשפכים, ומזהמים רבים כדוגמת מלחים ומתכות נשארים בקולחים המושבים או בבוצה המסולקת ולכן למעשה מגיעים לסביבה. יוער כי שיטת הפעולה המתוארת לעיל תואמת את עקרונות ה- OPRA הבריטית.

14. נטען לגבי ניקוד תחנות הדלק כי אין לכלול במדד התייחסות שלוש שנים אחורה, בשל ליקויים במנגנון הדיווח - אין באפשרותנו לקבל טענה זו. ראשית, אנו לא מקבלים את הקביעה כאילו הייתה אי בהירות בנוגע לחובת הדיווח לממונה למניעת זיהום מים מדלקים אודות ביצוע בדיקות אטימות. שנית, הניקוד שניתן הוענק בשל הפרת חובת ביצוע הבדיקה (הקבועה מפורשות בתקנות הרלבנטיות) ואיננה מותנית בקבלת הוראות ספציפיות מהממונה. לפיכך, לשיטתנו לא נפל כל פגם באופן קביעת ציון תחנות הדלק, השנה או בכל שנה אחרת.

15. נטען כי יש לשנות את ההערכה של המשרד לגבי פליטה של חומרים אורגנים מתחנות דלק לאור העובדה שהערכה של המשרד אינה מבוססת על נתוני מדידה בפועל לפי תחנה ועקב הסדרת הנושא על ידי התקנת מערכות למישוב אדים. כן נטען כי התבססות על מכירות דלק ככלי להערכת כמות פליטות שנתית של NMVOC כתחליף לדיווח PRTR מעלה תהיות בנוגע למהימנות הנתונים ותקפותן וכי ראוי לייצר מדד חלופי או לוותר על הכללת חברות הדלק במדד - שיטת חישוב הפליטות מתחנות הדלק מפורטת בנספח ד למתודולוגיה. יובהר כי מדובר בפליטות לא מוקדיות אשר נהוג להעריך באמצעות מקדמי פליטה וחישובים ולא באמצעות מדידה ישירה. בחישוב המבוצע ומפורסם במצאי הפליטות על ידי המשרד נלקחו מקדמים מקובלים לחישוב פליטות מתחנות דלק. לעניין מערכות מישוב אדים – הניקוד לתחנות הדלק לוקח בחשבון קיומה של מערכת מישוב אדים (ר' הרחבה בעניין זה במסמך המתודולוגיה), אך יש לזכור שמערכות אלה רק מצמצמות את פליטת המזהמים ואינן מונעות פליטה זו כליל.

16. הוצע כי חברות דלק שיש בהן מערכות מישוב אדים, יחשבו כחברות דלק בהן הפליטה היא מתחת לסף הדיווח ולכאורה לא מתקיימת בהן פליטה - מבדיקה וחישוב שערך המשרד בהתאם למקדמי פליטה המפורסמים על ידי סוכנות הגנת הסביבה האמריקאית² וכן על ידי הסוכנות האירופית להגנת הסביבה³, עולה כי גם בתחנה בה הותקנה מערכת מישוב אדים stage 2, כמות הפליטות אינה מבוטלת ועוברת את הסף הנדרש לדיווח. יחד עם זאת, לאור המשמעות הרבה של מערכת מישוב אדים stage 2, ותרומתה הרבה לצמצום פליטות, הוחלט לשנות את שיטת הניקוד, כך שלתחנות בהן הותקנה מערכת כאמור, יוענק ניקוד של נקודה 1 בלבד עבור פליטות. להרחבה ראה נספח ד במתודולוגיה.

² chapter 5, <http://www.epa.gov/ttnchie1/ap42,AP-42 fifth edition>
³ EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2013, <http://www.eea.europa.eu/publications/emep-eea-guidebook-2013>

17. הוצע כי העברת קרקע מזוהמת של תחנות דלק לטיפול לא תחשב לעניין כמויות הפסולת המסוכנת – הצעה זו איננה רלבנטית, שכן נכון למתודולוגיה הקיימת כיום, לא מוענק ניקוד שלילי לתחנות דלק בשל העברת פסולת אלא רק עבור פליטות לאוויר. יחד עם זאת, לאור ההערה שהתקבלה, יתכן שבעתיד תישקל האפשרות להתייחס במדד להעברה של קרקע מזוהמת כאל העברת פסולת, העברה אשר תנוקד בהתאם.
18. נטען כי אין מקום להתייחס במדד לכך שתחנות דלק ממוקמות קרוב לאוכלוסיה, וזאת בשל העובדה שמיקום זה נדרש כדי לתת שירות טוב לאוכלוסיה – ברור לנו הצורך בקרבה של תחנות דלק לאוכלוסייה. מאידך, לקרבה זו יש פוטנציאל משמעותי להשפעות על הסביבה כמו גם להשפעה משמעותית על בריאות הציבור (בשל פליטת חומרים שונים, לרבות חומרים המוכרים כמסרטנים ודאיים לאדם כדוגמת בנזן וחומרים רעילים אחרים.. לפיכך, ראוי כי מידע בעניין זה יהיה שקוף לציבור, וכי הסיכון האמור הנובע ממיקום תחנות הדלק יבוא לידי ביטוי במדד. יחד עם זאת בשל העובדה כי תחנות הדלק רובן ממוקמות בקרבה יתרה לאוכלוסיה יינתן ניקוד שונה ברכיב זה לתחנות דלק באופן שישקף את החקיקה הקיימת ואת פוטנציאל הזיהום מהן. הניקוד האמור יהיה בהתאם למרחקים הקבועים בתמ"א 18 (תיקון 4) לעניין הקמת תחנות חדשות בקרבה לשימושים רגישים. בהתאם לכך יקבע הניקוד עבור רכיב זה כך: תחנה הממוקמת עד 40 מטר משימושים רגישים תקבל 10 נקודות, בין 40-80 - 7.5 נקודות ומעל 80 מטר – 0. נתוני המרחק יקבעו על פי מידע הקיים במשרד או שהועבר על ידי חברות הדלק ובכל מקרה של סתירה בין הנתונים יחושב הניקוד הנמוך יותר.
19. נטען כי יש להוציא מהדירוג תחנות דלק זעירות – הערה זו נבחנה. הוחלט כי עבור כל תחנה זעירה יופחת הניקוד על ידי הורדת רכיב הפליטות לאוויר בהתאם למספר התחנות הזעירות, אשר נקבע בהתאם להצהרת החברות לגבי מספר תחנות זעירות (מוכרות מתחת ל- 60,000 ליטר בנזין לחודש).
20. אין מקום ליתן ציון שלילי על פינוי פסולת או לגבי פליטות המבוצעים לפי היתר– הניקוד הניתן בשל פינוי פסולת או בשל פליטות אינו מעיד על פגם שנפל בהתנהלות המפעל, אלא מעיד על מידת הסיכון הנובעת מפעילות המפעל. בדומה לפליטה של חומרים ממפעל, כך גם כמות הפסולת המפונה ממנו, מעידה על מידת הסיכון האמור. נתון זה אינו מהווה אמירה נורמטיבית המעידה על פגם כלשהו שנפל בהתנהלות המפעל או החברה המחזיקה בו, אלא על מידת סיכון אובייקטיבי הנובעת, בין היתר, מכמות הפסולת המפונה ממנו או מכמות החומרים המזהמים הנפלטים ממנו.
21. נטען כי אין התייחסות למיגון ותחזוקה בהקשר של אחזקת חומרים מסוכנים– אכן התקנת מיגון ותחזוקה נכונה עשויים להקטין את הפוטנציאל לקרות אירוע או זיהום. לפיכך, מיגון ותחזוקה ראויים באים לידי ביטוי בהפחתת ההפרות והמפגעים, וכך בניקוד מופחת בחלק של הפרות ומפגעים ברכבי הציות. לצד זאת יוער כי פוטנציאל הזיהום או האירוע עדיין קיים. יודגש גם כי בשלב זה אין בידינו דרך להעניק ניקוד חיובי באופן אחיד ושיטתי עבור התקנת אמצעי מיגון או מתקני טיפול. ר' לעניין זה את עמדתנו לעניין הכללת התייחסות במדד להשקעות סביבתיות, כפי שהוא מובאת בסיפה לסעיף 4(ב) שלעיל.
22. נטען שקיים ניקוד כפול עבור חומ"ס פעם אחת לפי פליטות במפל"ס ופעם שניה לפי היתר הרעלים– טענה זו אין באפשרותנו לקבל, שכן ברכיב המפל"ס נמדדות פליטות בפועל ואילו ברכיב החומרים המסוכנים

(היתר רעלים) נמדד פוטנציאל הסיכון לאירוע חומרים מסוכנים הנובע מסוג ההיתר שנמצא בידי החברה.

23. נטען שאין להעניק ניקוד בשל הרשעה שהתקבלו בגין עבירות שבוצעו לפני מספר שנים רב – טענה זו אין באפשרותנו לקבל. במועד ההרשעה מתממשים סיכונים שונים הנובעים מפעילות המפעל – הקנס מוטל במועד זה, ישנה חשיפה להליכים אזרחיים, פגיעה במוניטין ועוד. לפיכך, נכון להתייחס במדד אל ההרשעה ואל העבירות אליהן היא מתייחסת, במועד קבלת הכרעת הדין.

סיכום

סיכומו של דבר, עמדתנו היא כי הדירוג מבוצע בסמכות, תוך הפעלת שיקול דעת ובאופן סביר. יודגש כי דירוג 2014 יפורסם לציבור, בדומה לדירוג 2013, לאחר סבב התייעצות נרחב ולאחר שלכל אחת מהחברות המדורגות ניתנה ההזדמנות להגיב על המתודולוגיה של הדירוג כמו גם על העובדות עצמן שלפיהן היא מדורגת.

בברכה,

שולי נזר

סמנכ"לית בכירה לתעשיות ורישוי עסקים

גלית כהן

סמנכ"לית בכירה לתכנון ופיתוח בר קיימא

